

ФОРМИ РОБОТИ З УЧНЯМИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ЗА РЕКОМЕНДАЦІЯМИ РАДИ ЄВРОПИ

У рекомендаціях Ради Європи “Розвиток полікультурної компетентності через освіту” пропонується використовувати сім форм роботи з учнями: форми роботи з учнями та такі педагогічні технології, які виявляють різні погляди на події та явища з точки зору різних осіб; рольові ігри; постановка театральних п’єс, читання літературних творів, виконання творчих письмових робіт; етнографічні завдання; використання фільмів і текстів; створення “живих картинок” в класі; використання соціальних медіа [1]. Розглянемо їх детальніше.

Форми роботи з учнями та такі педагогічні технології, які виявляють різні погляди на події та явища з точки зору різних осіб. Наприклад, завдання прочитати, порівняти, проаналізувати та обговорити три погляди на події, які сталися в один день під час перебування в школі або літньому таборі, представлені у формі запису в щоденниках трьох дітей з різних країн, з різними світоглядами, цінностями, нормами поведінки, навичками та знаннями. Вчителі повинні обговорити з класом або групою учнів ситуації, чому люди схильні бачити ті ж самі явища, події або дії по-різному і яким чином в людей формуються помилкові припущення (стереотипи). Така форма роботи розвиватиме в учнів навички спостереження, інтерпретації, відкритості й неупередженого мислення.

Рольові гри можуть бути реалізовані в класі на уроках суспільно-гуманітарного циклу, в позакласній та позашкільній діяльності, що сприятиме формуванню полікультурної компетентності учнів. Наприклад, вчитель роздає рольові картки, згідно з якими учні повинні діяти зовсім інакше, ніж вони діють зазвичай, використовуючи нові норми й стандарти поведінки, коли вони мають вирішити проблему, виконати завдання або обговорити проблему в групах, дотримуючись норм поведінки, покладених на них як на нову особистість. Така форма роботи сприяє розвитку відкритого ставлення, зацікавленості та поваги до представників інших культур, готовності до співпереживання, подолання стереотипів, розвиває навички спостереження, інтерпретації, адаптації, спонукає вивчати власну культуру та відкривати для себе інші.

Постановка театральних п’єс, читання літературних творів, виконання творчих письмових робіт можуть бути реалізовані на уроках суспільно-гуманітарного циклу. Наприклад, перегляд або читання п’єси дозволяє дізнатися про людей різних культур, постановка театральних п’єс дозволяє учням отримати власний досвід виступу на сцені й обговорити його після вистави.

Оповідання та вірші учні читають ілюструють малюнками, переказують або переробляють на свій лад. Таку форму роботи можна використати на уроках мови та літератури, а також адаптувати до інших предметів, коли вивчаються теми, що дозволяють учням отримати знання про людей, яких вони ніколи не зустрічали, дізнатися про життя, яке вони ніколи не уявляли. Така форма роботи допоможе

учням зрозуміти, як суспільство, окремі особи можуть захистити гідність і права людей, незалежно від їх культурної приналежності.

Етнографічні завдання можуть бути реалізовані в позакласній та позашкільній діяльності. Вони можуть допомогти учням досліджувати життєві ситуації в реальному світі для того, щоб отримати досвід і знання, які вони можуть порівняти й проаналізувати. Наприклад, учні отримують завдання зробити спостереження, щоб дослідити, як люди вітають один одного, як довго вони чекають в певних ситуаціях, які вербальні та невербальні засоби вони використовують, щоб висловити повагу, вдячність, гнів або будь-які інші емоції. Інший приклад завдання для учнів - взяти інтерв'ю у людей, які живуть по сусідству, щоб з'ясувати їх думки та ставлення до конкретної ситуації; результати інтерв'ю мають бути представлені, порівняні, проаналізовані в класі. Третій приклад - використання "усної історії". Вчитель пропонує учням взяти інтерв'ю у людей, які можуть виступити "живим джерелом" і розповісти про минулі часи. Така форма роботи допоможе учням набути досвід активного слухання, самопізнання, самоаналізу, поваги до поглядів інших людей, розвинути навички проведення дослідження у сфері соціальних наук.

Використання фільмів і текстів можуть бути реалізовані під час викладання будь-яких предметів. Вчителі цілеспрямовано вибирають фільми, сцени з фільмів чи уривки з письмових джерел, щоб обговорити з учнями, де різноманітність стає вирішальною, висловити свою думку про представлені події, співпереживати з людьми, які беруть участь в представленій сцені. Обговорення можуть стосуватись того, що люди говорять один одному, про що вони думають при цьому насправді, яким чином проявляється полікультурна компетентність, де і чому культурна різноманітність викликає напруженість і конфлікти. Така форма роботи допоможе учням усвідомити наявність різних точок зору, сприятиме формуванню критичного мислення.

Створення "живих картинок" може бути реалізовано в позакласній та позашкільній діяльності. Вчителі пропонують учням зробити "стоп-кадр" з участю кількох людей. Цей образ може відображати реальну ситуацію, яку бачили учні, або вони створюють уявну групу людей. До початку роботи учням пояснюють правила, за якими вони працюватимуть, щоб здійснити задачу (наприклад, не можна говорити один з одним, працювати лише за допомогою невербального спілкування, подивитись на зображення і відтворити його, не маючи можливості знов до нього звернутися). Така форма роботи розвиває відкрите ставлення один до одного, спонукає учнів дізнаватися про культури інших людей, формує навички змінювати або адаптувати своє мислення відповідно до ситуації чи контексту, допомагає усвідомлювати і розуміти свої та чужі припущення, упередження, стереотипи, підвищує рівень комунікаційних вмій та навичок.

Соціальні медіа можуть бути використані на будь-яких предметах. Разом з телеконференціями, он-лайн відео-конференціями, соціальні медіа (платформи, чати, громадські форуми та ін.) представляють собою потужні інструменти для вчителів для формування полікультурної компетентності учнів. Наприклад, питання соціального статусу, свободи віросповідання, етнічної приналежності,

гендерної чутливості нерідко стають помітними саме під час спілкування. Полікультурна складова комунікації в цьому контексті передбачає культурну обізнаність та чутливість, обмін поглядами, думками, коментарями. Таке спілкування має відбуватися з повагою до співрозмовника, навіть, якщо вони не погоджуються один з одним. При уважному модеруванні з боку вчителя, використання соціальних медіа розвивають полікультурну компетентність учнів, коли тема обговорення зосереджена навколо питань глобального громадянства, бар'єрів для міжкультурного діалогу, вирішення конфліктів, мирного співіснування, місцевих та міжнародні конфліктів. Така форма роботи допомагає формувати готовність співпрацювати з представниками інших культур та отримати досвід міжкультурних зустрічей.

Література

1. Barrett M. Developing Intercultural Competence through Education [online]: Document of the Council of Europe / M. Barrett, M. Byram, L. Ildikò, P. Mompoin-Gaillard, F. Stravroula // Pestalozzi series. – 2014. – №3. – Available from: <http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi3.pdf> – Title from the screen.